

Condédreef (Kortrijk, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2017H119

Augustus – oktober 2017

ARCHEOLOGIENOTA

BUREAUONDERZOEK (FASE 0)

DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Wouter Van Goidsenhoven, Aaron Willaert, Joren De Tollenaere, Clara Thys
Wetenschappelijke begeleiding: Dieter Demey

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2017

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

Deel 2: Programma van maatregelen	4
2.1 Administratieve gegevens	4
2.2 Synthese	6
2.3 Gemotiveerd advies	6
2.3.1 Volledigheid van het gevoerde onderzoek	6
2.3.2 Aanwezigheid van een archeologische site	8
2.3.3 De waardering van de archeologische site:	8
2.3.4 Impactbepaling	8
2.3.5 De bepaling van de maatregelen	9
2.4 Programma van Maatregelen.....	9
2.4.1 De aanleiding van het vooronderzoek	9
2.4.2 Bepalen van de onderzoeksstrategie	9
2.4.3 Vraagstelling en onderzoeksdoelen.....	9
2.4.3.1 <i>Landschappelijk bodemonderzoek</i>	<i>9</i>
2.4.3.2 <i>Proefsleuvenonderzoek.....</i>	<i>10</i>
2.4.4 Resultaten van het vooronderzoek met ingreep in de bodem	11
2.4.5 Onderzoeksstrategie en –methode.....	11
2.4.6 Onderzoekstechnieken.....	15
2.4.6.1 <i>Landschappelijk booronderzoek</i>	<i>15</i>
2.4.6.2 <i>Proefsleuvenonderzoek.....</i>	<i>15</i>
2.4.7 Eventuele afwijkingen van de CGP	16
2.4.8 Noodzakelijke competenties van de uitvoerders	16
2.4.9 Raming inzake tijd	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2.4.9.1 <i>Landschappelijk booronderzoek</i>	<i>Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.</i>
2.4.9.2 <i>Proefsleuvenonderzoek.....</i>	<i>Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.</i>
2.4.10 Vondsten.....	16
2.5 Conclusie.....	16
Deel 3: Bibliografie.....	18

FIGURENLIJST (2017H119)

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).....	5
Figuur 2: Voorstel boringen weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt)	12
Figuur 3: Onderzoeksgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt)	13
Figuur 4: Voorstel proefsleuven weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	14

TABELLENLIJST (2017H119)

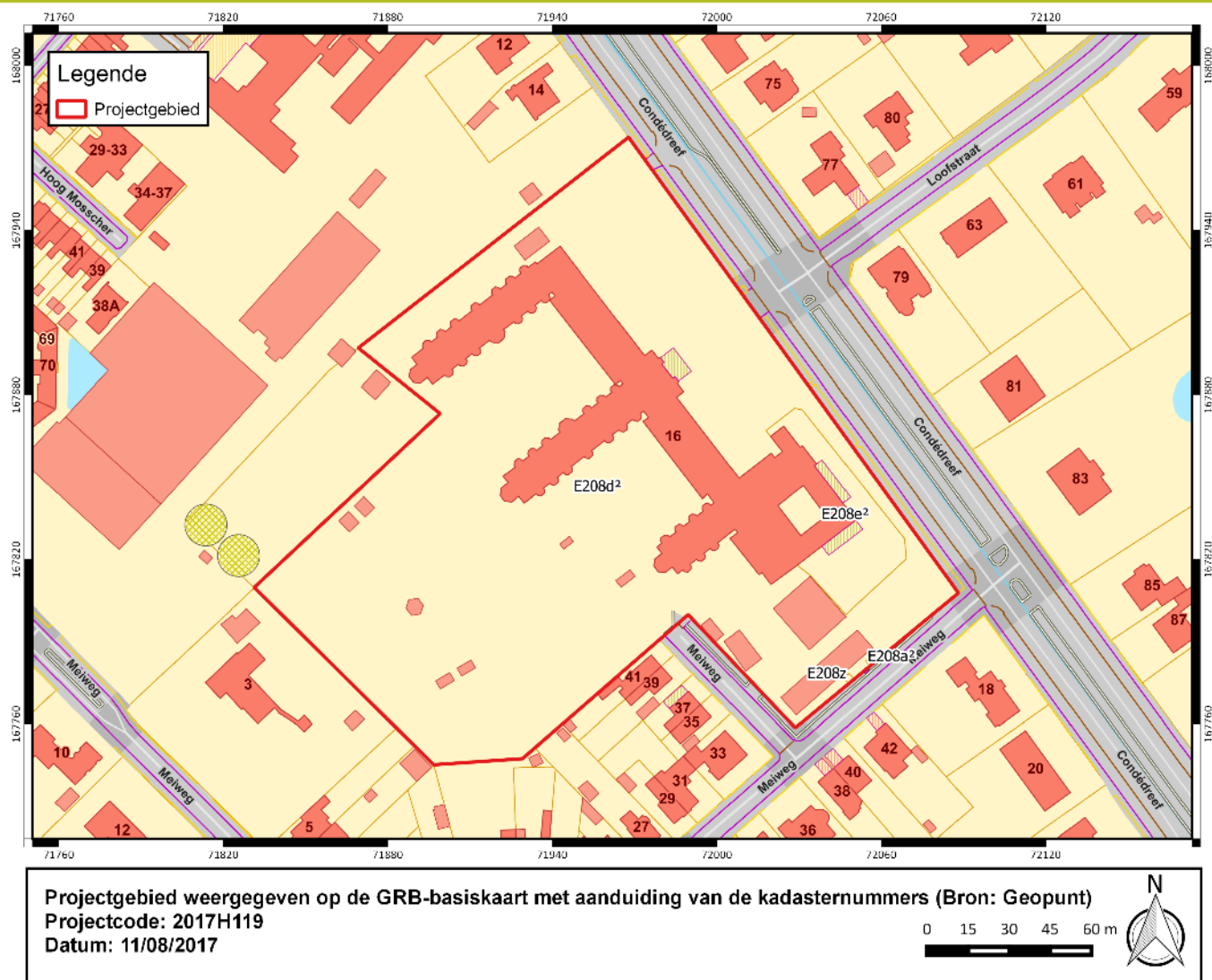
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	4
--	---

Deel 2: Programma van maatregelen

2.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de initiatiefnemer	OCMW Kortrijk Budastraat 27 8500 Kortrijk	
b) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2015/00043	
c) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Janiek De Gryse Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Kortrijk
	Deelgemeente	/
	Postcode	8500
	Adres	Condédreef 8500 Kortrijk
	Toponiem	Condédreef
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 71604 Y _{min} = 167608 X _{max} = 72309 Y _{max} = 168098
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Kortrijk, Afdeling 1, Sectie E, nr. 208d ² , 208 ^{e2} , 208a ² , 208z Figuur 1	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadastrumnummers (Bron: Geopunt).

2.2 Synthese

De initiatiefnemer plant de constructie van een nieuw woonzorgcentrum aan de Condédreef te Kortrijk. De werken omvatten de realisatie van het nieuwe centrum om vervolgens, na in gebruikname van de nieuwe faciliteiten, het oude woonzorgcentrum te slopen en in te richten als groenzone. Het totale plangebied is ca. 3,1ha groot, het nieuwe gebouw heeft een oppervlakte van 4099 m².

Het terrein is gelegen in de zandleemstreek, in de vallei van de Leie. De ondergrond is, conform de Quartairgeologische kaart, opgebouwd uit het laat-Pleistocene dekzand. Het sediment bestaat uit zand. Het plangebied is gelegen aan de voet van de uitlopers van de tertiaire getuigenheuvel met het toponiem 'Pottelberg'. Omwille van deze positie bestaat de mogelijkheid dat zich op het plangebied een aanzienlijk pakket colluvium heeft afgezet de voorbije eeuwen. Ten oosten van het plangebied stroomt de gekanaliseerde Grote Wallebeek.

Het terrein is gelegen in het zuiden van de huidige stad Kortrijk. Op de kaart van Ferraris uit de 2e helft van de 18e eeuw is het terrein duidelijk weergegeven als akker langsheen het tracé van de huidige Condédreef. Uit de cartografische bronnen blijkt dat het terrein pas na de Tweede Wereldoorlog werd opgenomen in het stadsweefsel. Het huidige woonzorgcentrum werd in de jaren '60 gebouwd.

De regio van zuidwest Vlaanderen en met name de regio rond Kortrijk is rijk aan archeologische vindplaatsen. De ruime omgeving van het plangebied is bezaaid met zowel middeleeuwse als ijzertijd/romeinse vindplaatsen. Op basis van cartografische indicatoren wordt de aanwezigheid van menig laatmiddeleeuwse hoeve met walgracht verwacht, getuigen van het rurale karakter tot in de 19^e-20^e eeuw. Op het plangebied zijn in het verleden geen archeologische waarnemingen gemeld. Direct ten oosten van het plangebied werd bij de aanleg van een duiker voor de Grote Wallebeek/Klakkaertsbeek een romeins crematiegraf aangesneden (CAI 75091). Meest relevant voor het plangebied is eveneens de opgraving van een vermoed romeins legerkamp in de jaren '60 (CAI 70978).

Gelet het landschappelijk kader en de gekende waarden is de archeologische trefkans op het terrein aanzienlijk. Het verwachtingspatroon bestaat uit grondvaste resten die zichtbaar zijn onder de teelaarde en een eventueel aanwezig pakket colluvium. Omwille van de onzekerheid omtrent de bodemopbouw is het aangewezen een landschappelijk booronderzoek uit te voeren en dan vervolgens het bodemarchief op onderzoeksgebied te inventariseren door middel van proefsleuven.

2.3 Gemotiveerd advies

2.3.1 Volledigheid van het gevoerde onderzoek

Het bureauonderzoek toont aan dat het archeologisch potentieel van het plangebied beduidend is. Gelet de ligging aan de voet van een heuvelrug bestaat de kans dat zich doorheen de eeuwen een pakket afgespoeld materiaal heeft geaccumuleerd. Het verwachtingspatroon bestaat uit klassieke sporenarcheologie, al dan niet afgedekt door een laag colluvium.

De meest geschikte onderzoeksmethode, conform het geschetste verwachtingspatroon, is enerzijds een landschappelijk booronderzoek gevolgd door een terreininventarisatie d.m.v. proefsleuven.

Volgende onderzoeksmethoden werden overwogen:

-gespecialiseerd archivalisch onderzoek: in specifieke gevallen is bijkomend, gespecialiseerd bronnenonderzoek aangewezen. Deze vorm van uitgebreid archiefonderzoek heeft vooral betrekking op zeer specifieke contexten waarbij de archeologische/historische waarde niet afgeleid kan worden uit de

standaardbronnen die voor de opmaak van een archeologienota geraadpleegd worden. Eén van de meest voorkomende voorbeelden waar doorgedreven archivalisch onderzoek nodig is betreft locaties binnen een historische stadskern of het frontgebied van de Eerste Wereldoorlog.

In het geval van “Condédreef” in Kortrijk is verder uitgebreid archiefonderzoek niet aangewezen. De geraadpleegde cartografische bronnen wijzen op een continu ruraal karakter van het plangebied. Het terrein is pas na WOII opgenomen in het stedelijk weefsel.

-landschappelijk bodemonderzoek: een landschappelijk booronderzoek kan altijd zinvol zijn indien een complexe landschappelijke situatie en bijgevolg een complexe verticale stratigrafie verwacht wordt. Ook als de verstoringshistoriek van het terrein niet duidelijk is, bijvoorbeeld indien blijkt uit het bureauonderzoek dat het terrein bebouwd geweest is maar geen plannen beschikbaar zijn of activiteiten plaats hebben gevonden waarvan niet duidelijk is in welke mate zij een ernstige impact hebben gehad op de ondergrond.

Gelet op de ligging aan de voet van een helling is de kans reëel dat zich gedurende de voorbije eeuwen een aanzienlijk pakket colluvium heeft afgezet. Een landschappelijk booronderzoek is aangewezen om de bodemkundige situatie te evalueren voor het terrein wordt geïnventariseerd d.m.v. proefsleuven.

-geofysisch onderzoek: een geofysisch onderzoek heeft in hoofdzaak als doel om, zonder ingreep in de bodem, grotere ondergrondse anomalieën in kaart te brengen. In hoofdzaak betreft het structuren zoals funderingen en muren van bv. oude kloosters en kastelen of bunkers of ovens. Ook kunnen sterke verschillen in bodemsamenstelling door middel van deze onderzoeksmethode gevat worden.

Gelet op het rurale karakter van het plangebied is er geen verwachting inzake archeologisch relevante, bewaarde (bak)stenen of metalen structuren. Een geofysisch onderzoek op het terrein aan de Condédreef zou niet zinvol zijn.

-verkennd en waarderend archeologisch booronderzoek: een verkennd archeologisch onderzoek heeft als doel eventuele afgedekte vindplaatsen in kaart te brengen door middel van een extensief boorgrid. In geval van een positieve waardering kan met behulp van een waarderend booronderzoek in een intensiever grid de artefactenconcentratie gelokaliseerd worden. Op basis van de resultaten van deze booronderzoeken kan overgegaan worden tot de aanleg van proefputten of een opgraving in functie van een afgedekte archeologische site. Hierbij moet erop gewezen worden dat de aandacht bij deze vorm van onderzoek niet zozeer naar sporen maar naar goed bewaarde vondstconcentraties. Dit gegeven impliceert dat bewaarde vindplaatsen gezocht moeten worden op landschappelijke locaties waar de kans op afgedekte archeologie reëel is.

Op het plangebied is een boorcampagne met als doel de lokalisatie en waardering van een afgedekte archeologische site niet aangewezen. Gelet op het gedocumenteerde landgebruik de voorbije eeuwen en de bodemopbouw, moet rekening gehouden worden met het feit dat een eventueel aanwezige vondstconcentratie reeds is opgenomen in de bouwvoor.

-veldkartering: een veldkartering of “field-walking” bestaat uit een systematische visuele inspectie van een terrein en het inventariseren van eventuele oppervlaktevondsten. Deze prospectiemethode wordt bij voorkeur aangewend op terreinen die een zekere mate van (regelmatige) oppervlakte bewerking kennen, dus hoofdzakelijk op akkers. De kartering wordt gewoonlijk uitgevoerd in parallelle raaien met een regelmatige tussenafstand. Soms wordt ook in een raster gewerkt indien een gedetailleerder beeld gewenst is. Op basis van waarnemingen kunnen eventueel interessante zones afgebakend worden. Afhankelijk van het karakter van het gerecupereerde vondstmateriaal kunnen gerichtere keuzes gemaakt worden in de eventueel te volgen onderzoeksstrategie op een terrein.

Op het projectgebied aan de Condédreef is een veldkartering niet aangewezen. Het terrein wordt heden niet bewerkt. De zichtbaarheid met betrekking tot opgeploegd vondstmateriaal is bijgevolg onbestaand.

-proefsleuven: een proefsleuvenonderzoek met ingreep in de bodem heeft (net als proefputten in stedelijke context) als doel steekproefsgewijs het terrein archeologisch te inventariseren en vanuit de resultaten van dit vooronderzoek beargumenteerde uitspraken te doen over het al dan niet overgaan tot een (gedeeltelijke) vlakdekkende opgraving. Standaard wordt bij een proefsleuvenonderzoek tussen de 10% en 12,5% van het terrein archeologisch geïnventariseerd. Normaliter worden de proefsleuven ingeplant in een regelmatig patroon om zo tot een wetenschappelijk verantwoorde inschatting van de archeologische aanwezigheid te komen.

Gelet op de verwachting van sporenarcheologie, onder de bouwvoor en/of een laag colluvium, is een landschappelijk booronderzoek, in combinatie met een proefsleuvenonderzoek de aangewezen manier om eventueel bedreigd archeologisch erfgoed in kaart te brengen. Op basis van de waargenomen relicten kan een gefundeerde beslissing genomen worden in functie van eventueel vervolgonderzoek.

2.3.2 Aanwezigheid van een archeologische site

Tot op heden kon de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. Daarentegen werd wel duidelijk een aanzienlijk archeologisch potentieel afgeleid op basis van de landschappelijke en archeologische indicatoren. Gelet op de geplande werken is het bodemarchief bedreigd waar het nieuwe woonzorgcentrum met infrastructuur wordt gerealiseerd (=fase 1). Het terrein waar het huidige centrum wordt gesloopt is bedreigd, maar heeft – vermits reeds onderkelderd en door de beperkte impact op de bodem van de sloopwerken – een zeer laag archeologisch potentieel (= fase 2). Ook aanleg van de parking en wadi (=fase 3) vormen een bedreiging voor het bodemarchief. Omwille van de opdeling van de geplande werken is het cruciaal om het archeologische vooronderzoek adequaat hierin in te plannen. Volgende aanpak wordt geadviseerd:

- Na verwijdering bestaande infrastructuur kan gesleufd worden ter hoogte van fase 1
- Na aanleg fase 1, wordt fase 2 uitgevoerd. Voor deze sloop dient geen proefsleuvenonderzoek te worden voorzien.
- Afhankelijk van de resultaten van fase 1, kan de erkend archeoloog oordelen of ook fase 3 (na verwijdering bestaande infrastructuur) nog gesleufd dient te worden. Aangezien fase 3 voor een deel overlapt met bestaande (te slopen) gebouwen en bestaande parking, is het oppervlak waar de geplande werken (wadi+parking) de ongeroerde bodem bedreigen beperkt tot max. 1300m².

2.3.3 De waardering van de archeologische site

Niet van toepassing, cf. punt 2.3.2

2.3.4 Impactbepaling

Het bodemarchief dient eerst geïnventariseerd te worden, voor de impact van de werken op eventueel aanwezig erfgoed kan bepaald worden, cf. punt 2.3.2. Het bodemarchief is bedreigd waar het nieuwe zorgcentrum wordt gebouwd.

2.3.5 De bepaling van de maatregelen

De maatregelen kunnen pas bepaald worden na uitvoering van de prospectie met ingreep in de bodem. Door middel van deze prospectie zal er een duidelijk zicht zijn over de mogelijk aanwezige relictten, cf. punt 2.3.2.

2.4 Programma van Maatregelen

2.4.1 De aanleiding van het vooronderzoek

Cf. supra, punt 1.1.6

2.4.2 Bepalen van de onderzoeksstrategie

De keuze voor een prospectie met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven werd afgetoetst aan de vier criteria opgenomen in de Code van Goede Praktijk (CGP artikel 5.3).

-mogelijk: het terrein is – na verwijdering van huidige infrastructuur - toegankelijk voor een graafmachine. Buiten eventueel aanwezige leidingen worden geen fysieke obstakels voorzien waardoor een terreininventarisatie onmogelijk zou zijn. Het landschappelijk booronderzoek kan uitgevoerd worden na het verkrijgen van de vergunning. Het proefsleuvenonderzoek ter hoogte van fase 1 kan uitgevoerd worden na verwijdering van bestaande infrastructuur, en vóór de sloop van een deel van het bestaande WZC (= fase 2). Op die manier brengt het archeologisch veldwerk de werking van het WZC niet of nauwelijks in het gedrang.

-nuttig: gelet op het verwachtingspatroon is een landschappelijk booronderzoek, gecombineerd met een proefsleuvenonderzoek de enige manier om het archeologisch potentieel in kaart te brengen en een degelijke impactbepaling te maken van de geplande werken hierop.

-schadelijk: een terreininventarisatie door middel van proefsleuven is de enige manier om een degelijke inschatting te maken in functie van het archeologisch potentieel. Aangezien de mate van spoorbewerking in een proefsleuvenonderzoek beperkt is, blijven de resten bewaard voor verder onderzoek.

-noodzakelijk: gelet op een verwachtingspatroon inzake eventuele resten onder de bouwvoor moet, omwille van de aard van de werken, uitgegaan worden van een scenario waarbij in-situ bewaring onmogelijk is.

2.4.3 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

2.4.3.1 Landschappelijk bodemonderzoek

Het landschappelijk booronderzoek dient in hoofdzaak een antwoord te bieden op de volgende onderzoeksvragen:

-wat zijn de waargenomen bodemhorizonten, beschrijving + duiding?

-kan op basis van de waarnemingen in de boringen een uitspraak gedaan worden over het al dan niet aanwezig zijn van een pakket colluvium onder de bouwvoor?

- wat zijn de implicaties van de waarnemingen op archeologisch vlak? Zowel naar archeologisch niveau en grondverzet

-is het beeld van elke boring gelijk of zijn lokale variaties in bodemopbouw waar te nemen?

2.4.3.2 Proefsleuvenonderzoek

Doel van de terreininventarisatie door middel van proefsleuven is een inschatting maken van het archeologisch potentieel binnen het projectgebied. Van belang hierbij is dat minstens volgende onderzoeksvragen beantwoord worden.

-wat zijn de waargenomen bodemhorizonten in de profielputten, beschrijving + duiding? Hoe sluiten de gegevens aan bij de waarnemingen van het landschappelijk booronderzoek?

-in hoeverre is de bodemopbouw nog intact? Wijzen de waarnemingen op erosie door afspoeling of is er sprake van accumulatie?

-zijn er bodemsporen aanwezig? In welke mate zijn ze natuurlijk of antropogeen? Beschrijf.

-wat is de bewaringstoestand van de sporen?

-kunnen de bodemkundige vaststellingen gerelateerd worden aan de eventuele afwezigheid van antropogene sporen?

-wat is de relatie tussen de bodem en het landschap?

-maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren, is er een ruimtelijk verband?

-kan op basis van het gerecupereerde materiaal een uitspraak gedaan worden over datering of fasering? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?

-kan op basis van de waargenomen archeologische fenomenen een uitspraak gedaan worden over de aard en omvang van de menselijke aanwezigheid?

-zijn er indicaties die wijzen op de inrichting van een erf of nederzetting?

-zijn er indicaties voor de inrichting van een funeraire ruimte? Indien er sprake is van begravingen: wat is de omvang? Hoeveel niveaus? Geschatte aantal individuen?

-wat betekenen de gegevens mogelijk voor een aanvulling van kennisleemtes van de lokale en regionale geschiedenis? Hoe sluiten ze aan bij waarnemingen in de directe omgeving?

-voor waardevolle vindplaats(en) die bedreigd worden door de geplande werkzaamheden: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (m.a.w. is behoud in situ mogelijk?)

-voor bedreigde waardevolle vindplaatsen die niet in-situ bewaard kunnen blijven:

- ° wat is de ruimtelijke afbakening (in X, Y en Z coördinaten) van de zone(s) voor vervolgonderzoek?
- ° welke aspecten verdienen bijzondere aandacht?
- ° welke vraagstellingen zijn voor het vervolgonderzoek relevant?
- ° zijn er voor de beantwoording van de vraagstelling(en) natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke types staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

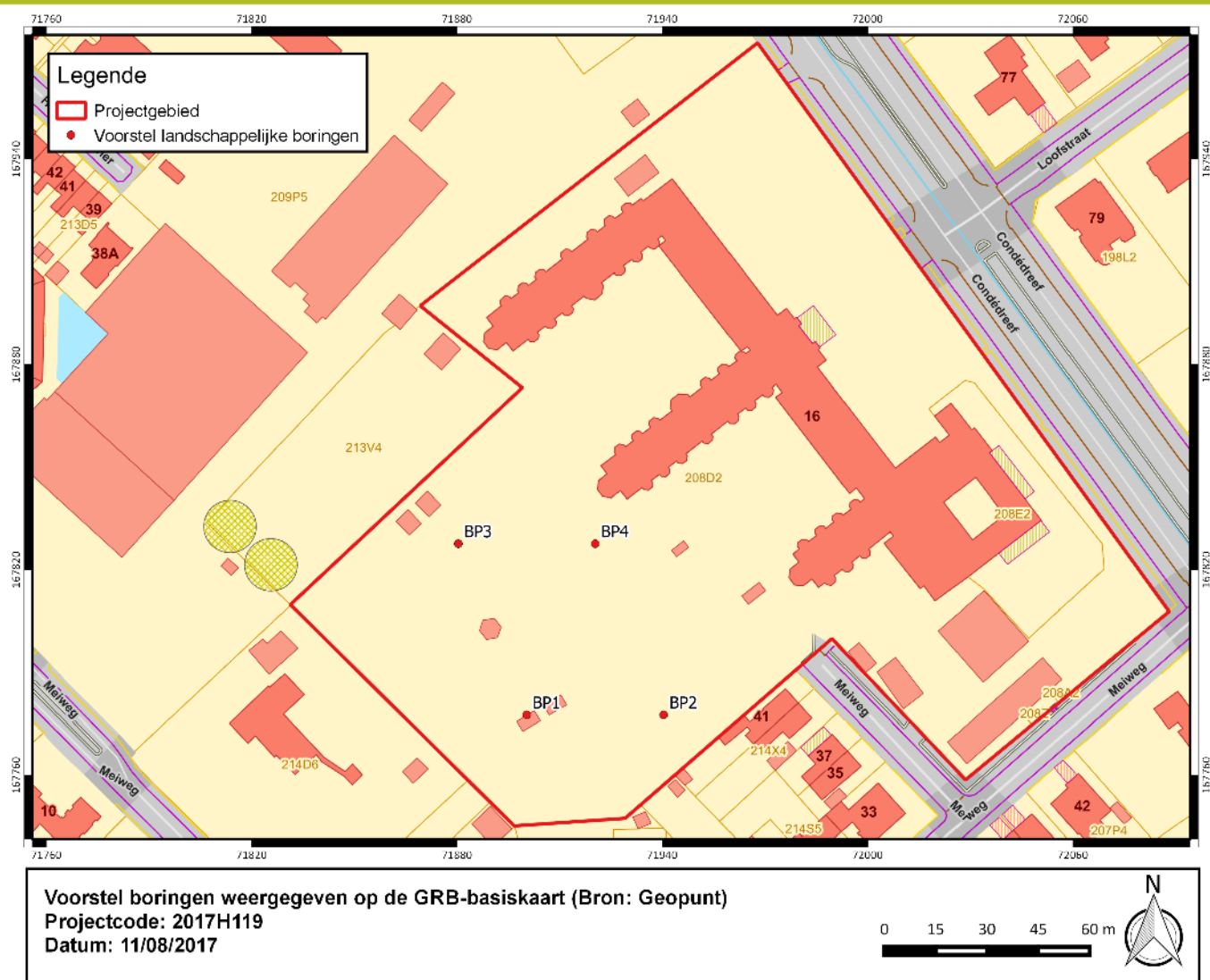
2.4.4 Resultaten van het vooronderzoek met ingreep in de bodem

Tot op heden werd reeds een bureauonderzoek (2017H119) uitgevoerd met betrekking tot het projectgebied. Hieruit kon een aanzienlijk archeologisch potentieel afgeleid worden met een verwachting van klassieke sporenarcheologie, waarbij eventueel aanwezige resten zichtbaar zijn onder de bouwvoor en/of een pakket colluvium. Omwille van vaststelling is verder onderzoek d.m.v. een landschappelijk booronderzoek, in combinatie met een proefsleuvenonderzoek, aangewezen

2.4.5 Onderzoeksstrategie en –methode

De meest geschikte onderzoeksmethode in dit dossier is een landschappelijk bodemonderzoek, gevolgd door een proefsleuvenonderzoek op het onderzoeksgebied. Het deel van het plangebied waar het huidige WZC gesloopt wordt maakt geen deel uit van het onderzoeksgebied. Deze oppervlakte van 36 m² is immers voorzien van onderkeldering. Bovendien gaat het hier om zuiver sloopwerken, met zo min mogelijk impact op de bodem.

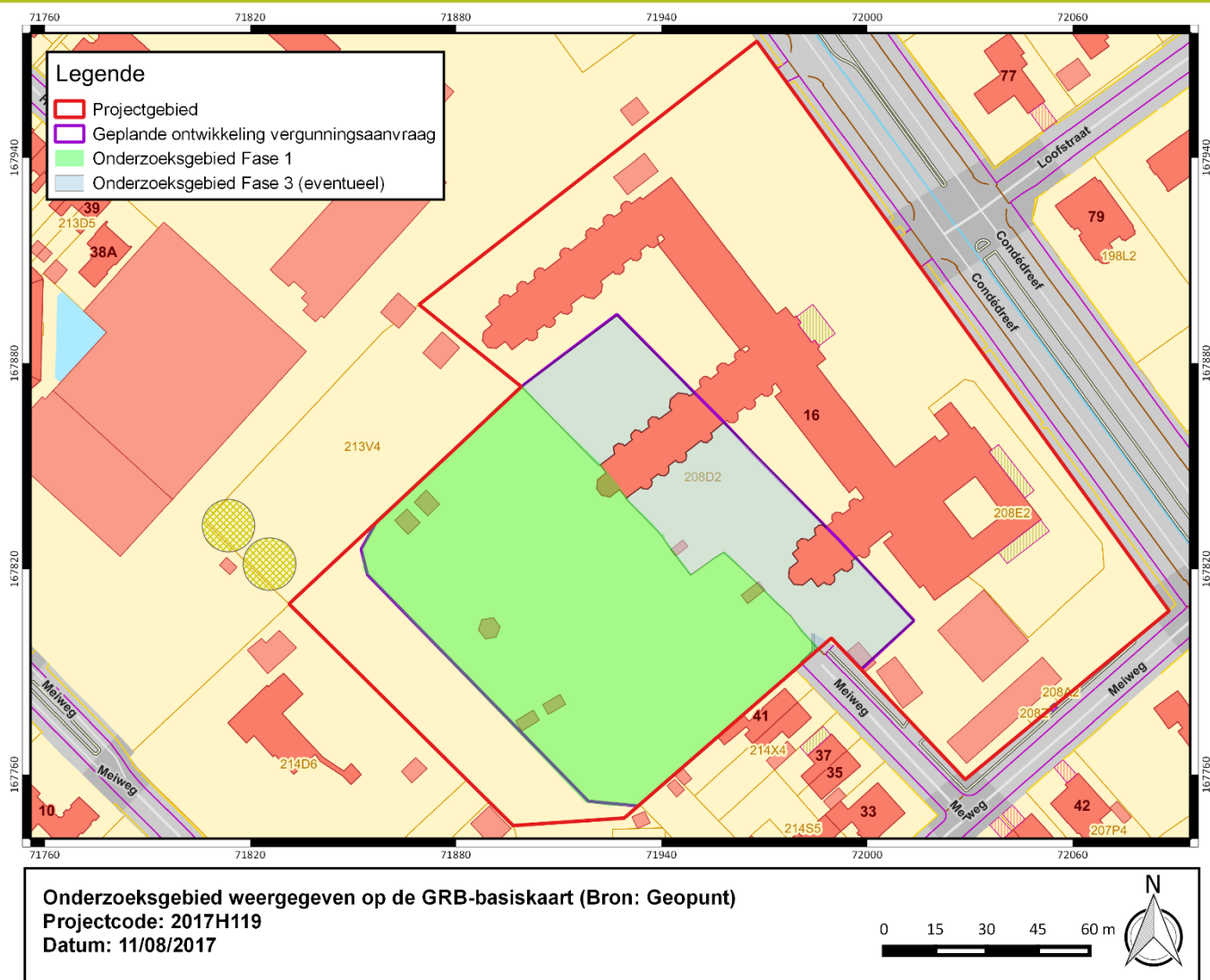
Het landschappelijk booronderzoek dient in een eerste fase duidelijkheid te scheppen over de aanwezigheid van een pakket colluvium en wat dit impliceert inzake archeologisch niveau en grondverzet voor het proefsleuvenonderzoek. Het daaropvolgende proefsleuvenonderzoek dient een statistisch representatief deel van het terrein te inventariseren. Dit deel dient groot genoeg te zijn om de resultaten te extrapoleren naar de rest van het onderzoeksgebied. De proefsleuven worden aangelegd in een regelmatig patroon om zo een gedegen dekking te verkrijgen en bijgevolg een inschatting te kunnen maken van het bodemarchief met betrekking tot de rest van het onderzoeksgebied.

Figuur 2: Voorstel boringen weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt)

Er moet uitgegaan worden van een situatie waar de verticale stratigrafie relatief eenduidig is, conform de bepalingen in de Code van Goede Praktijk, artikels 8.6 en 8.6.1. Wel dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van colluvium. Dit dient echter geëvalueerd te worden door middel van een landschappelijk bodemonderzoek.

De archeologische prospectie met ingreep in de bodem wordt als succesvol beschouwd indien er een beargumenteerd antwoord op de onderzoeksvragen geformuleerd kan worden en het rapport wordt opgeleverd.

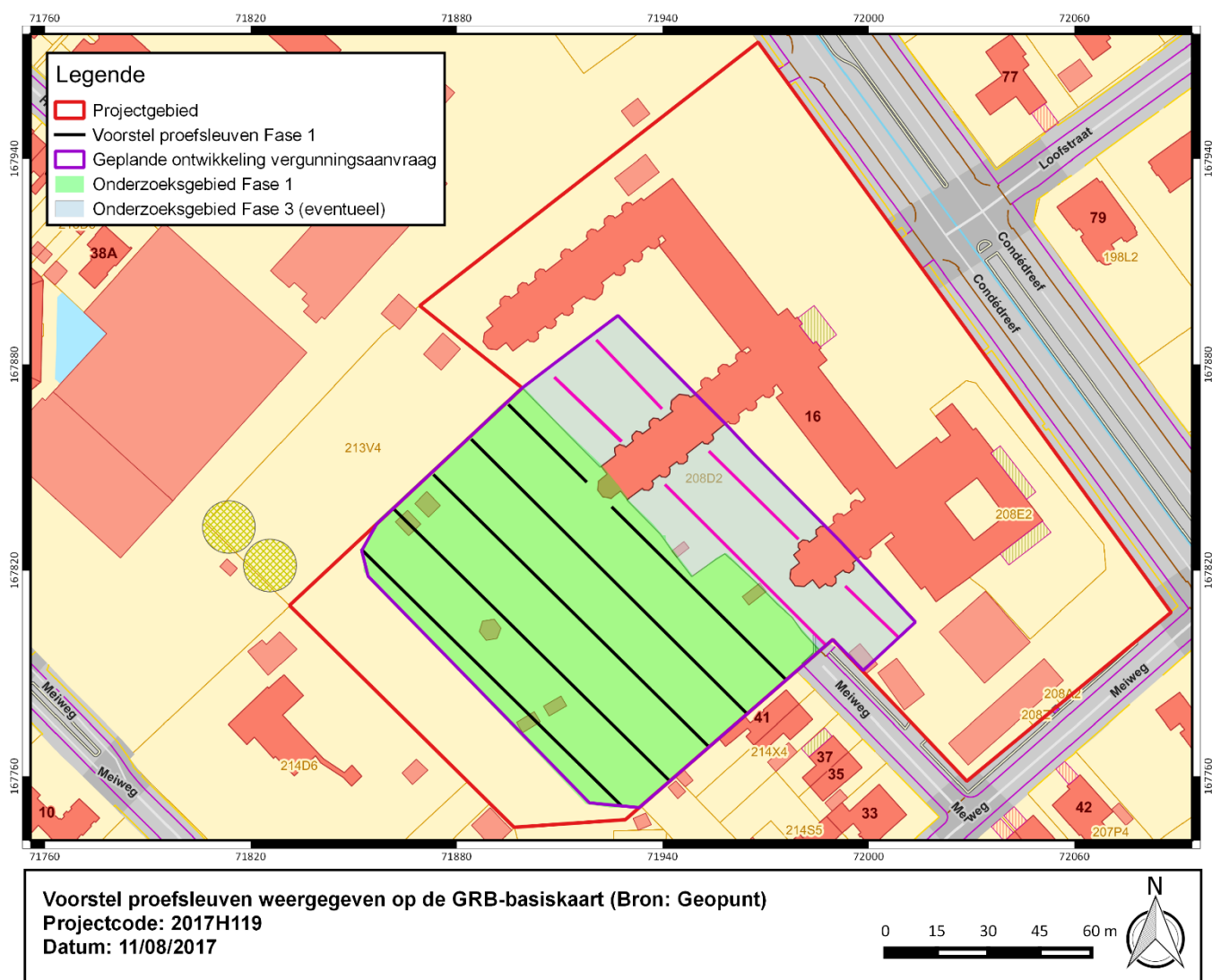
Figuur 3: Onderzoeksgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt)

Indien tijdens het proefsleuvenonderzoek, tegen verwachtingen in, een afgedekte en bijgevolg bewaarde steentijdvindplaats, bestaand uit (een) vondstenconcentratie(s), wordt aangesneden/herkend moet de onderzoeksmethode aangepast worden. Het proefsleuvenonderzoek dient gestaakt te worden. Alle vondsten worden ingemeten en voorgelegd aan een specialist, opdat een verdere waardering van de vindplaats kan plaatsvinden (d.m.v. waarderende boringen en aardkundige waarnemingen i.v.m. bewaringscondities). Hierbij wordt verwezen naar de bepalingen rond steentijdvindplaatsen en relevante onderzoeksmethodes conform de Code van Goede Praktijk.

Voor het eigenlijke terreinwerk aanvang neemt bekomt de veldwerkleider de nodige leidingplannen, hetzij van de initiatiefnemer, hetzij via een KLIP-melding. Deze plannen dienen continu aanwezig te zijn gedurende de werken (hetzij digitaal, hetzij analoog).

Het terrein helt af richting het zuidoostoosten. Best worden de sleuven dan ook haaks op de helling, volgens een noordwest-zuidoost-as ingeplant.

De eigenlijke locatie van de sleuven wordt bepaald door de veldwerkleider, van de vooropgestelde dekkingsgraad en richting kan niet afgeweken worden.

Figuur 4: Voorstel proefsleuven weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt)

2.4.6 Onderzoekstechnieken

2.4.6.1 Landschappelijk booronderzoek

Het landschappelijk bodemonderzoek heeft in de eerste plaats de bedoeling een inzicht te verwerven in de bodemopbouw van het plangebied. Hoewel op basis van het geologisch kaartmateriaal een relatief éénduidige situatie verwacht kan worden bestaat echter de kans dat, omwille van de ligging aan de voet van een helling, op het terrein een accumulatie heeft plaatsgevonden van afgespoeld materiaal. Meestal wordt dit afspoelingsproces in de hand gewerkt door intensieve bewerking van de hoger gelegen percelen. Aangezien de aanwezigheid van colluvium de leesbaarheid van de sporen bemoeilijkt en een impact heeft op het grondverzet tijdens het proefsleuvenonderzoek is een landschappelijk booronderzoek aangewezen.

De boringen worden gezet met een gutsboor met diameter 3 cm indien mogelijk, deze heeft een minimale impact op eventueel aanwezig erfgoed. Mocht omwille van het aanwezige sediment boren met een guts onmogelijk zijn kan geopteerd worden op met een Edelmannboor met de kleinste diameter te werken. De boringen dienen ingepland te worden volgens een verspringend driehoeksgrid van 40m op 50m om zo een gedegen inschatting te kunnen maken naar de aanwezigheid van colluvium. De raaien worden best haaks georiënteerd op de aanwezige helling, volgens een noordwest-zuidoost georiënteerde as. De boringen worden gezet tot ca. 20 cm in de moederbodem. Aangezien het landschappelijk booronderzoek enkel tot nut heeft de bodemopbouw binnen het plangebied te bestuderen het boorresidu niet uitgezeefd te worden.

2.4.6.2 Proefsleuvenonderzoek

Het projectgebied is ca. 3,1 ha groot,

Fase 1

het onderzoeksgebied voor Fase 1 heeft een oppervlakte van ca. 8229 m². De proefsleuven dienen 10% van de onderzoekbare oppervlakte te beslaan (d.i. ca. 822,9 m²) met bijkomend ca. 2,5% aan kijkvensters of dwars/volgsleuven waar relevant (= ca. 205,5 m²). De kijkvensters dienen voldoende groot te zijn om een antwoord te kunnen geven om de onderzoeksvragen te beantwoorden.

Fase 3 (eventueel)

het onderzoeksgebied voor Fase 3 heeft een oppervlakte van ca. 3193 m². De proefsleuven dienen 10% van de onderzoekbare oppervlakte te beslaan (d.i. ca. 319,3 m²) met bijkomend ca. 2,5% aan kijkvensters of dwars/volgsleuven waar relevant (= ca. 79,7 m²). De kijkvensters dienen voldoende groot te zijn om een antwoord te kunnen geven om de onderzoeksvragen te beantwoorden.

De proefsleuven worden aangelegd door een rupskraan met platte bak, deze kraan dient over voldoende vermogen te beschikken om een vlotte werking te garanderen (bv. Hitachi Zaxis 210). De minimale breedte van de kraanbak bedraagt 2m. De proefsleuven worden laagsgewijs uitgegraven door de kraan, onder begeleiding van de veldwerkleider, tot op het archeologisch leesbaar niveau.

Tijdens het terreinwerk dient ook aandacht uit te gaan naar de bodemkundige situatie binnen het plangebied en de relatie met de aanwezige sporen. Hiervoor dienen profielkolommen aangelegd te worden. Deze worden geïnterpreteerd door een (assistent-) aardkundige. Minimaal wordt één profielkolom per sleuf aangelegd, preferabel in een geschrinkt patroon. Ze worden tot minstens 40 cm in het ongeroerd sediment uitgegraven.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd. Na het proefsleuvenonderzoek wordt het terrein terug in oorspronkelijke staat hersteld of conform gemaakte afspraken.

Het vooronderzoek met ingreep in de bodem, zijnde veldwerk, verwerking en rapportage dienen te voldoen aan de bepalingen in de Code van Goede Praktijk.

2.4.7 Eventuele afwijkingen van de CGP

Voor het landschappelijk booronderzoek en de prospectie met ingreep in de bodem worden geen situaties verwacht waarin afgeweken zal moeten worden van de bepalingen in de Code van Goede Praktijk.

2.4.8 Noodzakelijke competenties van de uitvoerders

Het veldwerkteam bestaat minimaal uit:

- een veldwerkleider (onder begeleiding van een erkend archeoloog), deze veldwerkleider voldoet aan de bepalingen in de Code van Goede Praktijk.
- een assistent-archeoloog voldoende aan de vereisten van de Code van Goede Praktijk.
- een assistent-aardkundige. Deze assistent-aardkundige ondersteunt de archeologen bij de interpretatie van de bodemprofielen en waargenomen sporen. Hij/zij rapporteert over de bodemkundige waarnemingen.

Conform de Code van Goede Praktijk artikel 9.3 ligt de beslissing tot natuurwetenschappelijke staalname bij de veldwerkleider. Dit in overleg met de aardkundige waar relevant. In de opmaak van de raamprijs moet een stelpost natuurwetenschappelijk onderzoek voorzien worden die kan aangesproken worden indien nodig.

Voor de rapportage wordt minstens de veldwerkleider ingezet onder toezicht van de erkende archeoloog.

2.4.9 Vondsten

Conservatie en overdracht van het archeologisch ensemble gebeurt na afloop van het archeologisch proefsleuvenonderzoek conform aan de artikels 5.2.1, 5.2.2 en 5.2.3 van het Onroerend Erfgoeddecreet. Vóór de start van het archeologisch onderzoek worden door de uitvoerder en de initiatiefnemer duidelijke afspraken gemaakt met betrekking tot de overdracht van het archeologisch ensemble bij de eigenaar en/of het erkende onroerend erfgoeddepot of andere bewaarder van het archeologisch ensemble. Na het beëindigen van de verwerking en het opleveren van de eindrapportage vindt de overdracht van het volledige opgravingsarchief plaats. Indien een vervolgonderzoek noodzakelijk blijkt, dient het opgravingsarchief integraal overgedragen te worden aan de uitvoerder van dit vervolgonderzoek.

2.5 Conclusie

De initiatiefnemer plant de realisatie van een nieuw woonzorgcentrum aan de Condédreef te Kortrijk. De werken omvatten de constructie van een nieuw gebouw met aansluitend de sloop van het huidige gebouw. Gelet op de aard van de werken is het bodemarchief ter hoogte van de nieuwbouw acuut bedreigd. Het verwachtingspatroon bestaat uit sporenarcheologie waarbij de eventueel aanwezige resten zichtbaar zijn

onder de bouwvoor of een pakket colluvium. De meest geschikte onderzoeksmethode is een landschappelijk booronderzoek, in combinatie met een proefsleuvenonderzoek.

Deel 3: Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt